

Överenskommelse om samverkan för att placerade barn och unga ska få tillgång till en god hälso- och sjukvård och tandvård

Bakgrund

Kommuner och regioner är skyldiga att ingå en överenskommelse om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet eller som är placerade i skyddat boende. Det följer av 5 kap. 1 d § socialtjänstlagen, SoL, och 16 kap. 3 § tredje punkten hälso- och sjukvårdslagen, HSL.

Denna överenskommelse mellan hälso- och sjukvården, tandvården och kommunerna i Jönköpings län omfattar alla placerade barn och unga, oavsett lagrum och placeringsform. Den beslutas och följs upp av Strategigrupp barn och unga inom ledningssystemet för samverkan i Jönköpings län.

Överenskommelsen innebär att den ansvarsfördelning och de rutiner som framgår av Socialstyrelsens stödmaterial HälsoSams ska gälla. I vissa delar har lokala anpassningar gjorts för att samarbetet i Jönköpings län ska fungera så bra som möjligt.

Relevant regelverk

De senaste decennierna har samhällets ansvar för placerade barns och ungas fysiska, psykiska och orala hälsa successivt stärkts. Det förutsätter en väl fungerande samverkan mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården respektive tandvården.

Regler som rör placerade barns och ungas hälsa i korthet:

- I den vårdplan respektive genomförandeplan som socialtjänsten ska upprätta vid en placering av barn och unga ska även insatser och åtgärder som andra huvudmän ansvarar för att finnas med. (11 kap. 3 §)
- Enligt Socialstyrelsens föreskrifter ska det framgå av genomförandeplanen vilka åtgärder som planeras för att barnet eller den unge ska få sina behov av hälso- och sjukvård och tandvård tillgodosedda. (7 kap. 3 § SOSFS 2012:11)
- Om det inte är obehövt ska socialtjänsten, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet eller placering i ett skyddat boende inleds, underrätta regionen om att ett barn eller en ung person i åldern 18 – 20 år ska erbjudas en hälsoundersökning respektive en undersökning av tandhälsan. (11 kap. 3 a § SoL)

- Hälso- och sjukvården ska, på initiativ av socialtjänsten, erbjuda en hälsoundersökning respektive en undersökning av tandhälsan i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18 – 20 år inleds. (1 § lagen om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet)
- Socialstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2019:19) om vad som ska ingå i hälsoundersökningen.
- En läkarundersökning ska, om den av särskilda skäl inte är obehövlig, göras inför en ansökan om vård med stöd av LVU, Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (32 § LVU). Särskilda skäl kan vara att den unge redan genomgått en läkarundersökning eller att det finns en tillfredsställande utredning om den unges hälsotillstånd. Läkarundersökningen syftar till att identifiera sjukdom, skada eller funktionsnedsättning som kan ha betydelse för behovet av vård enligt LVU och för planering av vården. Läkarundersökningen enligt LVU ersätter inte en hälsoundersökning i anslutning till en placering.
- Under placeringen ska socialtjänsten verka för att barn i familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende får den hälso- och sjukvård som de behöver. (6 kap. 7 § SoL)
- Vid den regelbundna uppföljningen av vården är hälsan ett område som särskilt ska uppmärksammas. (6 kap. 7b § SoL, 13 a § LVU och 7 kap. 3 § SOSFS 2012:11)
- En samordnad individuell plan (SIP) kan behöva upprättas när som helst under placeringsprocessen, om kommunen eller hälso- och sjukvården bedömer att det behövs och den enskilde samtycker till det. (2 kap. 7 § SoL och 16 kap. 4§ HSL).

Socialstyrelsens stödmaterial HälsoSams

Sedan september 2023 finns ett omfattande stödmaterial från Socialstyrelsen, HälsoSams, som kan användas vid alla placeringar, oavsett placeringsform, och såväl inför en placering som under en placering och vid avslut. Materialet tydliggör roller och ansvar i arbetet med att tillämpa gällande reglering i respektive verksamhet. Steg för steg anges syftet, vem som har ansvaret, och vad som ska göras. Materialet finns i tre versioner, en för socialtjänsten, en för hälso- och sjukvården och en för tandvården.

Lokal anpassning

HälsoSams tillgodoser i stort sett behovet av kunskap om regelverk och ansvarsfördelning kring placerade barn och ungas hälsa. Av texten nedan framgår vilka lokala förtydliganden som Jönköpings län fortsatt ska ha som stöd i arbetet. Samtycke till hälsoundersökning respektive till inhämtande av bakgrundsmaterial kan vara skriftligt eller muntligt och dokumenterat i journal, se blankett i relaterade dokument.

Information inför begäran om hälsundersökning

Ansvarig socialsekreterare informerar vårdnadshavare eller beslutskompetenta barn och unga om syftet med hälsundersökningen.

Samtycke till hälsundersökningen och inhämtning av bakgrundsmaterial

Socialsekreteraren hämtar, i samband med informationen, in samtycke från vårdnadshavare, antingen muntligt (dokumenteras) eller skriftligt (samtyckesblankett).

Begäran om att hälsundersökning ska erbjudas

Ansvarig socialsekreterare ser till att ”Begäran om hälsundersökning enligt HSFL-FS 2019:19” skickas till:

- barn- och ungdomsmedicinska mottagningen för barn 0-17 år
- vårdcentralen för unga 18-20 år

samt separat till:

- Folk tandvården för barn och unga 0-20 år.

Vissa grunduppgifter efterfrågas i denna begäran och i fritext finns möjlighet att lämna kompletterande uppgifter som socialtjänsten kan ha tillgång till.

Exempelvis:

- tidigare vårdkontakter/kända hälsoproblem
- barnets hittillsvarande/tidigare bostadsort och skola
- vem som ska följa med barnet på undersökningen.

Om barnet är placerat i en kommun utanför Region Jönköpings län kontaktas hälso- och sjukvården och folktandvården i denna region. Kontaktlista finns på SKR:s webbplats.

Meddelande om tid och plats för undersökningen

Kallelsen skickas till adress som anges i begäran. Kopia av kallelsen skickas till socialsekreteraren, som bevakar att det praktiska fungerar.

Genomföra hälsundersökningen, tillgodose vårdbehov och lämna ett utlåtande

Hälso- och sjukvården/tandvården ansvarar för att undersökningen sker så snart som möjligt efter att underrättelsen tagits emot. Utlåtandet ska så snart som möjligt lämnas till socialsekreteraren.

Tandläkare vid Folk tandvården ansvarar för undersökningen av tandhälsan. Om barnet/den unge undersökts nyligen av tandläkare kan ett utlåtande till socialtjänsten baseras på uppgifter i journalen.

Följa upp eventuella vårdinsatser och vid behov remittera till annan enhet

De inom hälso- och sjukvården som har genomfört undersökningen ansvarar för att följa upp eventuella insatser samt att i förekommande fall inhämta samtycke för remittering och överföring av uppgifter till annan vårdgivare.